

Makt & demokrati - momentplanering

Varför är demokrati det minst dåliga styrelsesättet? Hur fungerar demokratin i Sverige? Det är några av huvudfrågorna för momentet om makt och demokrati, där syftet är att utveckla kunskaperna om demokrati och statskick, för att öka din handlingsberedskap i livet som medborgare i Sverige.

Schema

	On	To
35	<i>Kursintroduktion</i>	<i>Momentintroduktion</i>
36	Eget arbete, jji.se (datorutlämning)	Debatt-bearbetning, Demokrati
37	Sverige: Grundlagarna	<i>TEATER</i>
38	Valanalys Sverige: Riksdagen Läxförhör	Sverige: Riksdagen
39	Sverige: Regeringen	Sverige: Från förslag till lag Läxförhör
40	Resurstid	KUNSKAPSTEST

Material

Almgren, Hans & Höjelid, Stefan & Nilsson, Erik. 2012. Reflex 123 (BLÅ).

Malmö: Gleerups. Sidor 153-180

Almgren, Hans & Höjelid, Stefan & Nilsson, Erik. 2012. Reflex PLUS

(GRÖN). Malmö: Gleerups. Sidor 105-132

Sveriges riksdag, Kränkande fotografering:

<http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utskottens-dokument/Betankanden/Arenden/201213/JuU21/>

Sveriges riksdag, Studiematerial:

<http://www.riksdagen.se/sv/Start/Bestall/Studiematerial/>

Sveriges riksdag, Så funkar riksdagen:

<http://www.riksdagen.se/sv/Sa-funkar-riksdagen/>

+ Genomgångar (jji.se)

Styrdokument

Mål; momentet ska utveckla följande:

1. Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.
2. Kunskaper om historiska förutsättnings betydelse samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
5. Förmåga att uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer.

Centralt innehåll

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån grundläggande demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Politiska ideologier och deras koppling till samhällsbyggande och välfärdsteorier.

Kunskapskrav

E: Eleven kan *översiktligt* redogöra för och analysera olika samhällens organisation och samhällsförhållanden samt de bakomliggande idéerna. Eleven kan också *översiktligt* redogöra för de mänskliga rättigheterna. I sin analys förklarar eleven *enkla* samband och drar *enkla* slutsatser om likheter och skillnader mellan olika samhällens organisation. Dessutom kan eleven *översiktligt* redogöra för de historiska förutsättnings betydelse och dra *enkla* slutsatser om hur nutida samhällsförhållanden, exempelvis arbetslivets utveckling, påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.

Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifiera någon orsak och konsekvens. I analysen använder eleven med *viss säkerhet* samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder. Eleven diskuterar *översiktligt* orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna. Eleven kan ge *enkla* argument för sina ståndpunkter och värderar med *enkla* omdömen andras ståndpunkter.

C: Eleven kan *utförligt* redogöra för och analysera olika samhällens organisation och samhällsförhållanden samt de bakomliggande idéerna. Eleven kan också *utförligt* redogöra för de mänskliga rättigheterna. I sin analys förklarar eleven samband och drar *välgrundade* slutsatser om likheter och skillnader mellan olika samhällens organisation. Dessutom kan eleven *utförligt* redogöra för de historiska förutsättnings betydelse och dra *välgrundade* slutsatser om hur nutida samhällsförhållanden, exempelvis arbetslivets utveckling, påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.

Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifiera några orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med *viss säkerhet* samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt värderar dem med enkla omdömen. Eleven diskuterar *utförligt* orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna. Eleven kan ge *välgrundade* argument för sina ståndpunkter och värderar med *enkla* omdömen andras ståndpunkter.

A: Eleven kan *utförligt och nyanserat* redogöra för och analysera olika samhällens organisation och samhällsförhållanden samt de bakomliggande idéerna. Eleven kan också *utförligt och nyanserat* redogöra för de mänskliga rättigheterna. I sin analys förklarar eleven *komplexa* samband och drar *välgrundade* slutsatser om likheter och skillnader mellan olika samhällens organisation. Dessutom kan eleven *utförligt och nyanserat* redogöra för de historiska förutsättnings betydelse och dra *välgrundade och nyanserade* slutsatser om hur nutida samhällsförhållanden, exempelvis arbetslivets utveckling, påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.

Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifierar flera orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med *säkerhet* samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt värderar dem med *nyanserade* omdömen. Eleven diskuterar *utförligt och nyanserat* orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna. Eleven kan ge *nyanserade* argument för sina ståndpunkter och värderar med *nyanserade* omdömen andras ståndpunkter.

Instuderingsfrågor

1. Vilka kriterier måste en stat uppfylla för att vara en demokrati?
2. Vad är det för skillnad på direktdemokrati och representativ demokrati?
Ge exempel.
3. Vad kan det finnas för problem med demokrati?
4. Varför är det bättre för ett barn att växa upp i en demokrati än en diktatur? Argumentera.
5. Vilka är Sveriges grundlagar? Sammanfatta innehållet i dem kort.
6. Vad innebär offentlighetsprincipen?
7. Hur kan grundlagar ändras och varför fungerar det så?
8. Vilka är riksdagens fyra huvuduppgifter? Förklara utförligt och använd relevanta begrepp: talman, misstroendeförklaring, konstitutionsutskottet, proposition, motion
9. Vilken roll har utskotten i riksdagen?
10. Vilken del av riksdagsarbetet sker i kammaren, plenisalen?
11. Vad innebär det att vi har proportionellt valsysteem i Sverige?
12. Vad är det för skillnad mellan fasta mandat och utjämningsmandat?
13. Vad innebär det att vi har parlamentarism i Sverige?
14. Vad är det för skillnad mellan enparti- och koalitionsregering?
15. Vad är det för skillnad mellan majoritets- och minoritetsregering?
16. Beskriv hur regeringens arbete är organiserat.
17. Vilka uppgifter ingår i regeringens makt enligt RF?
18. Vad kan det finnas för anledning till att en regering avgår?
19. Regeringens förlängda arm ut i samhället är statsförvaltningen, en rad olika myndigheter och ämbetsverk, som ser till att lagar och beslut följs och blir verklighet. Ge exempel på några sådana och vad de gör.
20. Efter riksdagsvalet hette det att det är "ett svårt parlamentariskt läge" - förklara utifrån valresultatet och begreppet parlamentarism vad som menas.
21. Beskriv ett exempel på ärendets gång från förslag till verkställd lag utifrån ett fiktivt eller verkligt exempel.
 - Kränkande fotografering blir ett brott (verkligt fall)
<http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utskottens-dokument/Betankanden/Arenden/201213/JuU21/>